



# ערך מתוך אנציקלופדיית המקדש

## מכון המקדש

© כל הזכויות שמורות – אין להעתיק או להפיץ ללא רשות בכתב

## תודה – חלק ראשון:

בחן את ידיעותיך – שאלות:

א. במה שונה קרבן תודה משאר שלמים?

ב. מי מביא קרבן תודה?

ג. האם מי שנעשה לו נס חייב להביא קרבן תודה?

ד. כיצד מקריבים את התודה



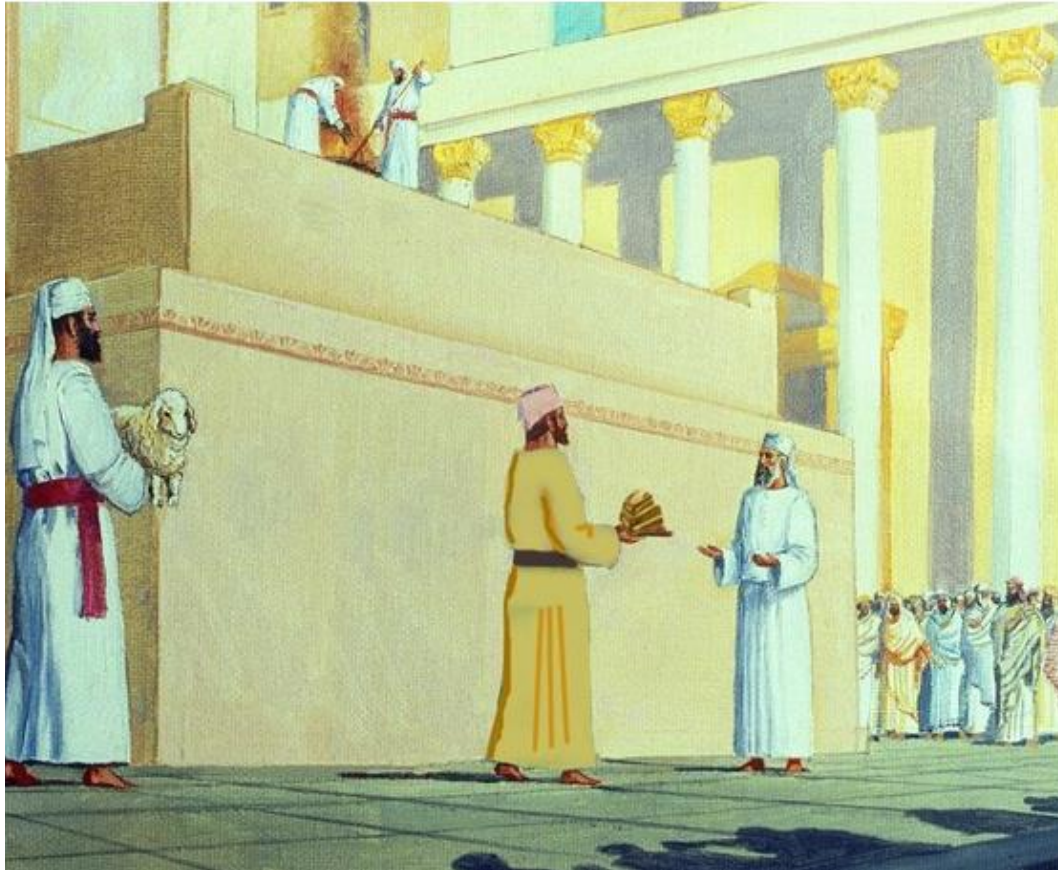
**תודה:** קרבן נדבה הבא כתודה לה', ומביאים עמו לחם.

נאמר בתורה: "וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה'. אם על תודה יקריבנו, והקריב על זבח התודה, חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן וסולת מורבכת, חלות בלולות בשמן" [1]. מכאן שהתודה היא סוג של קורבן שלמים, אלא שבניגוד לשלמים מביאים עמה לחמים, ואין אוכלים אותה אלא ליום ולילה, ולא לשני ימים ולילה אחד.

**על מה תודה באה?** קרבן תודה בא על נס שאירע לאדם, כגון, יורדי הים, וכן הולכי מדבריות, ומי שהיה חבוש בבית האסורים והשתחרר, ומי שהיה חולה ונתרפא, שהם צריכים להודות [2], שכן, בספר תהילים, במזמור המתאר ארבעה סוגי אנשים שהיו נתונים בסכנה – כנ"ל, וצריכים להודות, נאמר בהם: "ויזבחו זבחי תודה" [3]. יש מן הראשונים שפירש, שאדם שניצול כדוגמת אחד מארבעה הנ"ל, אפילו נדר 'שלמים' סתם – התחייב בכך להביא 'תודה', שכתב: "אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון, יורדי הים [ושאר הנזכרים במזמור] שהם צריכים [וחייבים] להודות, שכתוב בהן... 'ויזבחו זבחי תודה'; אם על אחת מ[ארבעת] אלה נדר שלמים הללו - שלמי תודה הן, וטעונות לחם" [4]. ויש שכתבו, שאדם שניצול מצרה, ומרגיש שהוא חייב תודה לה', אם נדר קרבן 'שלמים', יביא קרבן שלמים סתם לו ולביתו. רק אם התחייב, ואמר: 'הריני עלי קרבן תודה' - רק אז חייב להביא תודה עם לחמים [5]. באשר למי שנעשה לו נס, האם מוטלת עליו חובה להביא קרבן תודה, יש ראשונים ואחרונים שנראה מדבריהם שחובה עליו לקבל עצמו להביא קרבן תודה [6], ויש מי שכתב שאין חובה להביא קרבן תודה [7]. מכל מקום נראה, שכל מי שמרגיש שהוא חייב תודה על חסד שנעשה לו משמים, ולאו דווקא הצלה



במעשה נס, ראוי שיקבל על עצמו להביא קרבן תודה. כך מובא במדרש, שאמר דוד כשנתברר בבית הדין, שרות כשרה לבוא בקהל, הודה לה' ואמר: "פתחת למוסרי" - פתחת איסורי מתמר... התרת איסורי מרות המואביה [לפיכך] - 'לך אזבח זבח תודה'... זבח הודייה אני מביא לך!"[8].



## תנופת קרבן תודה בעזרה

בציור נראה אדם מיישראל המביא קרבן תודה בעזרה, כשבידיו ארבעת הלחמים הניתנים לכהן. הכהן מניף את הלחמים עם האמורים החזה ושוק - יחד עם מביא הקרבן. עם הבאת האמורים על גבי המזבח הותר הכל באכילה, לכהן ולמביא הקרבן.

**סדר הקרבת התודה:** כאמור, התודה היא סוג של קרבן שלמים, ולפיכך סדר הקרבתה כסדר הקרבת שלמים: הקרבן נשחט בכל מקום בעזרה - כשאר קדשים קלים\*. כמו כן, נותנים מדמה שתי מתנות שהן ארבע על המזבח החיצון. לאחר מכן מניפים את האימורים, וכן את החזה ושוק, וכך את הלחמים הניתנים לכהנים[9], ומקטירים את האמורים על המזבח. באשר לאכילת בשר הקרבן, התודה נאכלת בתחומי העיר ירושלים המקודשת. כך גם חלקי הקרבן הניתנים לכהנים[10], כלומר, חזה ושוק וארבעה לחמים, אף הם נאכלים לכהנים ולבני ביתם בירושלים, ושאר הבשר והלחם - ניתן לבעלים ונאכל בטהרה לכל אדם בירושלים שבין החומות[11].



## מקורות:

[1] ויקרא ז, יא - טו.

[2] רש"י ורשב"ם ויקרא ז, יב, וראה ראב"ע שם. רש"י כתב - יד מנחות עט, ב ד"ה לאחר כפרה, בלשון אחרת. וראה רש"י על התורה שם, שכתב: "אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו - שלמי תודה הן", ומשמע שהמביא שלמים סתם על נס שאירע לו, הרי הם תודה, אף על פי שלא הקדיש את בהמתו לשם תודה. אבל הרשב"ם שם כתב: "אם על תודה - שנדר בלשון תודה ולא הזכיר לשון שלמים, וסתם תודה [כשאדם] מביא קרבן על שניצול מצרותיו, כמו שאמרו חכמים ארבעה צריכין להודות", הרי שאף על פי שגם הוא מפרש שמביאים תודה על נס הצלה, מכל מקום הוא אומר שאין הקרבן נעשה תודה אלא אם כן "נדר בלשון תודה". וראה כעין זה בשטמ"ק במנחות שם (אות י), שתמה על רש"י כת"י שם: "דלא אשכחן דליחייב אם לא אמר הרי עלי תודה".

[3] תהילים קז, כב.

[4] רש"י ויקרא ז, יב. ונראה מדבריו, שאם לא הביא תודה - ביטל מצות הודיה לה' במקדש; וראה תורה תמימה ויקרא ז, הערה מו. כן ראה מלבי"ם ויקרא ג, שהסביר את המושג 'תודת חובה', וכתב: "התודה תבוא לפעמים ע"י חיוב, כגון, ארבעה שצריכים להודות", ומשמע מדבריו שלא רק אלו הארבעה, אלא כל מי שניצל מסכנה, חובתו לנדור: 'הרי עלי כבש לתודה'. כך גם נראה מלשון רבנו גרשום מנחות עט, ב; שאדם הנמצא בסכנה חובתו לנדור קרבן תודה, שכתב: "תודה חובה" - כגון שהיה מפרש בים ונסתכן, ונדר: אם יינצל - שיביא תודה, כדאמרין - 'ארבעה צריכים [וחייבים] להודות'. ועיין רא"ש נדרים יג, א.

[5] רשב"ם ויקרא ז, יב; שם כתב: "אם על תודה" - שנדר בלשון 'תודה' ולא הזכיר לשון 'שלמים', ולדעתו הדבר תלוי בלשון הנדר.

[6] ראה לעיל הערה 4.

[7] כן נראה מזה שלא מצינו בשום מקום בדברי חז"ל במפורש שמי שנעשה לו נס חייב להביא תודה, ומה שאמרו במנחות שם "תודת חובה" - יש לפרשו באופן אחר, וכפי שפירשו רש"י שם ורש"י כת"י שם בפירוש הראשון, שמדובר באומר בלשון נדר: "הרי עלי תודה", וכן נראה מהשטמ"ק שם (ראה לעיל הערה 1), וכן פירש הרמב"ם בהל' פסולי המוקדשין יב, ח; וכן לא מצינו בשום מקום שמי שנעשה לו נס חייב להביא תודה, ובגמרא בברכות נד, ב שאמרו שארבעה צריכים להודות, ביארו הכוונה שצריכים לברך ברכת הגומל, ולא אמרו שבזמן שבית המקדש קיים חייבים להביא תודה. וכן נראה מסתימת הרמב"ם בהל' מעשה הקרבנות ט, ה. וע"ע שערי היכל לזבחים עמ' כח הערה 3.

[8] מדרש תהלים מזמור קטז.

[9] ראה להלן.

[10] ראה להלן.

[11] משנה בזבחים נה, א. רמב"ם מעשה הקרבנות ט, ו - ז; שם יא - יב. וע"ע תנופה. לסדר ההקרה בפירוט ע"ע שלמים.